דילמא רבי יהודה היא ולכתחלה הוא דלא הא דיעבד שפיר דמי: לא ס"ד דקתני חרש דומיא דשוטה וקטן מה שוטה וקטן דיעבד נמי לא אף חרש דיעבד נמי לא ודילמא הא כדאיתא והא כדאיתא: ומי מצית לאוקמה כרבי יהודה והא מדקתני סיפא רבי יהודה מכשיר בקטן מכלל דרישא לאו רבי יהודה היא: ודילמא כולה ר' יהודה היא ותרי גווני קטן וחסורי מחסרא והכי קתני הכל כשרין לקרות את המגילה חוץ מחש"ו בד"א בקטן שלא הגיע לחנוך אבל קטן שהגיע לחנוך אפילו לכתחלה כשר דברי רבי יהודה שרבי יהודה מכשיר בקטן: במאי אוקימתא כר' יהודה ודיעבד אין לכתחלה לא אלא הא דתני ר' יהודה בריה דר' שמעון בן פזי חרש המדבר ואינו שומע תורם לכתחלה מני לא ר' יהודה ולא ר' יוסי אי ר' יהודה דיעבד אין לכתחלה לא אי ר' יוסי דיעבד נמי לא אלא מאי ר' יהודה ואפילו לכתחלה נמי אלא הא דתניא לא יברך אדם ברכת המזון בלבו ואם בירך יצא מני לא ר' יהודה ולא ר' יוסי אי רבי יהודה הא אמר אפי' לכתחלה נמי ואי ר' יוסי הא אמר אפי' דיעבד נמי לא לעולם ר' יהודה היא ואפילו לכתחלה נמי ולא קשיא הא דידיה הא דרביה דתניא א"ר יהודה משום ר' אלעזר בן עזריה הקורא את שמע צריך שישמיע לאזנו שנאמר שמע ישראל אמר לו ר' מאיר הרי הוא אומר אשר אנכי מצוך היום על לבבך אחר כונת הלב הן הן הדברים השתא דאתית להכי אפי' תימא ר' יהודה כרביה ס"ל ולא קשיא הא ר' יהודה הא רבי מאיר. א"ר חסדא אמר רב שילא הלכה כרבי יהודה שאמר משום רבי אלעזר בן עזריה והלכה כרבי יהודה וצריכא: דאי אשמעינן הלכה כר' יהודה הוה אמינא אפילו לכתחלה קמ"ל הלכה כר' יהודה שאמר משום ר' אלעזר בן עזריה ואי אשמעינן הלכה כרבי יהודה שאמר משום ר' אלעזר בן עזריה הוה אמינא *צריך ואין לו תקנה קמ"ל הלכה כרבי יהודה. אמר רב יוסף מחלוקת בק"ש אבל בשאר מצות דברי הכל לא יצא דכתיב °הסכת ושמע ישראל דברים כו מיתיבי לא יברך אדם ברכת המזון בלבו ואם בירך יצא אלא אי אתמר הכי אתמר אמר רב יוסף מחלוקת בק"ש דכתיב שמע ישראל אבל בשאר מצות דברי הכל יצא והכתיב הסכת ושמע ישראל ההוא בדברי תורה כתיב: קרא ולא דקדק באותיותיה: א"ר טבי א"ר יאשיה הלכה כדברי שניהם להקל: וא"ר *טבי א"ר יאשיה מאי דכתיב °שלש משלי ל הנה לא תשבענה שאול ועוצר רחם וכי מה ענין שאול אצל רחם אלא לומר לך מה רחם מכניס ומוציא אף שאול מכניס ומוציא והלא דברים ק"ו ומה רחם שמכניסין בו בחשאי מוציאין ממנו בקולי קולות שאול שמכניסין בו בקולי קולות אינו דין שמוציאין ממנו בקולי קולות מכאן תשובה לאומרים אין תחיית המתים מן התורה: תני ר' אושעיא קמיה דרבא וכתבתם הכל בכתב אפילו צואות א"ל דאמר לך מני *ר' יהודה היא דאמר גבי סוטה אלות כותב צואות אינו כותב והתם הוא דכתיב °וכתב במדבר ה את האלות האלה אבל הכא דכתיב וכתבתם אפי' צואות נמי אטו טעמיה דר' יהודה משום דכתיב וכתב *טעמיה דר' יהודה משום דכתיב אלות אלות אין צואות לא אצטריך סד"א נילף כתיבה כתיבה מהתם מה התם אלות אין צואות לא אף הכא נמי צואות לא כתב רחמנא וכתבתם אפי' צואות: תני רב עובדיה קמיה דרבא ולמדתם שיהא למודך תם שיתן ריוח בין הדבקים עני רבא בתריה כגון *על לבבך על לבבכם בכל לבבך בכל לבבכם עשב בשדך ואבדתם מהרה הכנף פתיל אתכם מארץ. א"ר חמא ברבי חנינא כל הקורא ק"ש ומדקדק באותיותיה מצננין לו גיהנם שנאמר °בפרש תהלים סח שדי מלכים בה תשלג בצלמון אל תקרי בפרש אלא בפרש אל תקרי בצלמון אלא בצלמות: ואמר רבי חמא ברבי חנינא למה נסמכו

אהלים

תורה אור

מדסיפא ר' יהודה. דקתני ר' יהודה מכשיר בקטן: **ודילמא כולה ר' יהודה היא וחסורי מחסרא והכי קתני הכל כשרין לקרות את המגילה חוץ מחש"ו.** והא כדאיתא והא כדאיתא: **בד"א.** דקטן לכתחלה לא בקטן שלא הגיע לחנוך אבל הגיע לחנוך אפי' לכתחלה שרי. הגיע לחנוך מצות כגון בן תשע ובן עשר כדאמרינן ביומא פרק בתרא (ד' פב.): **במאי אוקימתא.** למתניתין דמגילה: **כר' יהודה.** ואשמעת לן דכי אמר ר' יהודה בק"ש יצא, דיעבד קאמר ולא לכתחלה: **אלא הא דתני כו' תורם.** ואע"פ שהוא צריך לברך ואין אזניו שומעות מה: **אלא מאי.** בעית למימר דר' יהודה היא דק"ש אפי' לכתחלה קאמר כי היכי דתיקו הא דר' יהודה בריה דר' שמעון בן פזי אליביה והאי דאפליגו בדיעבד להודיעך כחו דר' יוסי: **אלא הא דתניא כו'.** מני: **לעולם ר' יהודה** (א) **אפי' לכתחלה מכשיר.** ומגילה רבי יוסי היא ואפי' דיעבד נמי פסיל והא דתורם לכתחלה ר' יהודה והא דברכת המזון דרביה הוא דאמר ר' יהודה משום רבי אלעזר בן עזריה צריך להשמיע לאזנו והאי לישנא לכתחלה משמע אבל דיעבד יצא: **השתא דאתית להכי.** דאשמעתן הא פלוגתא דר"מ: **אפי' תימא ר' יהודה.** דאמר בק"ש יצא, דיעבד אין לכתחלה לא, ומתני' במגילה לכתחלה היא דפסלה לחרש ור' יהודה היא, והא דברכת המזון נמי ר' יהודה היא ודקא קשיא לך הא דר"י בריה דר' שמעון בן פזי מני ר"מ היא דמכשיר לכתחלה: **הלכה כר' יהודה.** דק"ש שלא השמיע לאזנו יצא: **הוה אמינא.** דר' יהודה לכתחלה נמי אמר והאי דאפליג דיעבד משום דרבי יוסי: **ואין לו תקנה.** אפילו בדיעבד: **בשאר מצות.** בכל הברכות: **ההוא.** הסכת ושמע בדברי תורה כתיב כדאמרי' בפ' הרואה (ד' סג:) כתתו עצמכם על דברי תורה: **ולא דקדק.** שמגמגם: **הלכה כדברי שניהם להקל.** הלכה כר' יהודה דלא בעי שמיעה והלכה כר' יוסי דלא בעי דקדוק: **שאול ועוצר רחם.** פסוק הוא בספר משלי שלש הנה לא תשבענה: **רחם מכניס.** הזרע ומוציא הולד: **שאול.** קבר: **שמכניסין בו בקולי קולות.** של בכי ומספד: **וכתבתם.** שתהא כתיבה תמה ושלימה: **ואפילו צואות.** שבפרשה כגון וקשרתם וכתבתם צריך לכתוב בתפילין ומזוזות: **דאמר לך מני.** הא דאצטריך ליה קרא לרבות צואות לכתיבה: **רבי יהודה היא.** דשמעינן גבי כתיבת פרשת סוטה משום דלא כתיב ביה וכתבתם אלא וכתב דאמר אלות אין צואות לא כגון והשביע אותה הכהן ואמר הכהן דתנן (סוטה ד' יז) רבי יהודה אומר כל עצמו אינו כותב אלא יתן ה' אותך לאלה ולשבועה: **משום אלה הוא.** דמשמע מיעוטא, הא לא כתיב מיעוטא הוה משמע כולה מלתא מוכתב והכא דליכא מיעוטא למה ליה לרבוייהו מוכתבתם: **בין הדבקים.** תיבות המדובקות זו בזו אם אינך מפרידן כשהתיבה השניה מתחלת באות שהתיבה שלפניה נגמרת הוא קורא אותן שתי אותיות באות אחת אם אינו מתעסק ליתן ריוח ביניהן כדמפרש רבא: **בפרש שדי.** אם תפרש שדי ותבדיל תיבות של מלכות שמים מלכים בה תשלג *בצלמון, בתורה, אשר בה מלכים ימלוכו, תשלג ותצנן לך אש של המות:

אהלים

דילמא ר' יהודה וחסורי מחסרא וכו'. תימה דאין זה בשום מקום דקאמר חסורי מחסרא ולאוקמי אליבא דחד תנא ועוד לוקמיה כר' יוסי ובלא חסורי מחסרא. וי"ל משום דלקמן פסקינן כר' יהודה לכך ניחא לאוקמיה אליבא דר' יהודה:

אבל בשאר מצות יצא. וא"ת הא לעיל אמר דשאר מצות ילפינן מק"ש כגון תרומה ומגילה וברכת המזון? וי"ל דרב יוסף פליג אסוגיא דלעיל: **בין** הדבקים. *רב אלפס מוסיף כגון וחרה אף דאם לא יתן ריוח אז נראה כמו וחרף וכן מוסיף וראיתם אותו, וזכרתם את, ועשיתם את שצריך ליתן ריוח בין מ"ם שבסוף תיבה לאל"ף שבתחלת תיבה שלאחרי' וכן צריך [א] להתיז זיי"ן של תזכרו שלא ישמע שי"ן למען שיהיה לנו שכר מצות ואין לנו לעשו' על מנת לקבל פרס:

אהלים

לא א מיי' פ"ב מהלכות ק"ש הלכה ח סמג עשין יח טור שו"ע או"ח סימן סב סעיף ג:

לב ב מיי' פ"א מהלכות ברכות הלכה ז סמג עשין כז טוש"ע או"ח סימן קפה סעיף ב וכסימן רו סעיף ג:

[כרב אלפס שלפנינו ליתא אלא הך דזיי"ן של תזכרו בשם הירושלמי אמנם ברא"ש ובטור סימן סא איתא כל זה וכתב הב"י שכ"כ ה"ר יונה בספר היראה ע"ש]

לג ג מיי' פ"ב מהלכות ק"ש הלכה ח ט סמג עשין יח טוש"ע או"ח סימן סא סעיף כ:

לד ד מיי' שם הלכה ח ט טור ר"ס סב:

◆

רב נסים גאון

תני ר' (יאשיה) [ארשעיא] קמיה דרבא וכתבתם הכל בכתב ואפי' צוואות נמי אמר ליה דאמר לך מני ר' יהודה היא דאמר גבי סוטה אלות כותב צוואות אינו כותב. עיקר דבריו של ר' יהודה במס' סוטה בפ' היה מביא את מנחתה (דף יז) בא לו לכתוב המגילה מאיזה מקום היה כותב ר' יהודה אומר כל עצמו לא היה כותב אלא יתן ה' אותך ובאו המים המאררים וגו' ואינו כותב ואמרה האשה אמן אמן:

◆

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה בין כו' וכן צריך כו'. נ"ב ירוש':

נושא/מבנה
(א) (ב)
ב' לשונות
בר' יוסף בענין
יצא שמע בשאר מצות

מבנה
מימרות של
ר' טבי אמר
ר' יאשיה

מבנה
ב' מקורות שנויים
"תם": וכתבתם ולמדתם

נושא
"וכתבתם" לכתוב גם הצוואות (וזה כמו פ' סוטה)

נושא
"ולמדתם" ליתן ריוח בין הדבקים

מבנה
מימרות של
ר' חמא בר חנינא

[מגילה יט:]

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לעולם ר' יהודה היא ואפילו:

[עירובין מח. יומא סא: יבמות ט. גיטין מ. נזיר מו: הוריות ח. וע' גיטין טו.]

סנהדרין צב.

[סוטה דף יז.]

[ע"ש בסוטה סיטב]

[הנך הם אלה כסדרן ובשאלתות בפ' ואתחנן נמצאים כסדרן]

[בערוך ערך פרש ביאר הענין באופן אחר ע"ש]